

**JAARRAPPORT 1997
STAATSNATUURRESERVAAT
CANISVLIET**

**Heemkundige Kring Sas van Gent
Werkgroep "Behoud Canisvliet"**

**Natuurbeschermingsvereniging
"De Steltkluut"**

**Franklin L.L. TOMBEUR
december 1997**

INHOUD

	pag
Inhoud	2
Inleiding	3
Vogelonderzoek	5
Het Vogeljaar	6
Broedvogellijst	11
Voorjaarsfenologie	12
Soortenlijst	13
Trekvogelonderzoek	16
Allerlei informatie	17
Kaarten	18

Het vogelonderzoek gebeurde op de wijze zoals beschreven in het jaarrapport 1996. M.a.w. qua broedvogels werd de ganse Anthonypolder - reservaat inbegrepen - op 116 bijzondere soorten onderzocht (BMP-B-project). Het reservaat sensu stricto werd op alle soorten (BMP-A-project) geïnventariseerd (zie kaartje).

De niet-broedvogelsoorten werden in de ganse Anthonypolder - reservaat inbegrepen - geïnventariseerd (zie kaartje).

Alle broedvogelgegevens werden toegeleverd aan de broedvogelprojecten van SOVON, de onderzoeksprojecten van Staatsbosbeheer (J.S.Ettema) en het waarnemingenarchief van de Natuurbeschermingsvereniging "De Steltkluit".

Ganzengegevens gingen naar de ganzenwerkgroep Zeeland (C.Berrevoets), prooivogelgegevens naar de Werkgroep Roofvogels Nederland, kustbroedvogels naar het Rijksinstituut voor Kust en Zee (P.Meininger) en steltlopergegevens naar de Nederlandse Steltloper Werkgroep, dit alles via de eventuele lokale coördinatoren.

Vanaf volgend jaar zal wat het broedvogelonderzoek betreft, het gebied in een aantal proefvlakken voor "Alle Soorten" worden opgedeeld. Daarbij wordt gedacht aan het monitoren van een proefvlak aanplant, een proefvlak rietkraag, een proefvlak weide en een proefvlak boomgaard. Voor 116 "Bijzondere Soorten" zal het ganse gebied verder onderzocht blijven.

In het jaarrapport hebben we deze maal gekozen voor een doorlopende tekst. Dat verhoogt de leesbaarheid en anderzijds valt er niet over elke soort steeds iets 'zinnigs' te melden. Extreme data, extreme aantallen, verschuivingen in voorkomen, etc worden zeker gemeld, maar bij een algemene soort als de Koolmees bvb - die bij elk bezoek wordt waargenomen en waarvan de aantallen nauwelijks schommelen - lijkt dit niet relevant.

Sommige soorten als Blauwe Reiger, Fazant, Kokmeeuw, Houtduif, Kneu e.d. worden dus niet besproken maar een lijst met alle waargenomen soorten is wel in dit rapport opgenomen. Tevens zijn de broedvogelsoorten in een afzonderlijke lijst (reservaat sensu stricto) opgenomen en is er een lijst met voorjaarsfenologie. Broedvogels van de Bijzondere Soortenlijst zijn voor het ganse gebied (Anthonypolder) meegenomen in de bespreking.

Het spreekt voor zich dat de basale gegevens beschikbaar blijven voor geïnteresseerden.

Het gebied werd 84 maal geïnventariseerd tussen 1 oktober 1996 en 30 september 1997. De broedvogelgegevens werden verzameld volgens de uitgebreide territoriumkartering

De soorten en aantallen geteld tijdens de vroege ochtendtrek op telpost LWVT 502 in de Canisvlietbinnenpolder zijn eveneens aan dit rapport toegevoegd.

De **Patrijs** deed het dit jaar goed met 3 paar op Canisvliet en nog een paar daarbuiten.

STELTLOPERACHTIGEN

Van een rijk steltloperleven kan op Canisvliet niet meer gesproken worden. Slechts opportunisten als de **Scholekster** en de **Kievit** broedden nog binnen het reservaat. Noch **Kluut**, **Kleine Plevier**, of **Tureluur** verkozen Canisvliet als broedgebied !

Het weidegebied grenzend aan de kreek was als broedterrein niet aantrekkelijk voor steltlopers mogelijks omdat het vee de begroeiing onvoldoende kort kan houden. De **Kievit** en ook de **Scholekster** zochten het ook op het bouwland of in de **Anthony polder**. Daar was ofwel de vegetatie afwezig wegens het stopzetten van de landbouwactiviteiten, ofwel heel kort ten gevolge van de schapenhouderij (noord van de kreek). Dat leverde nog twee broedgevallen van de **Kievit** en een van de **Scholekster** op.

Op één oktober-waarneming na kwam de **Scholekster** pas terug nadat de vorst uit het land was op 27 februari (het leek wel lente die dag) en meteen met 16 exemplaren. Tegen half augustus was de soort al weer naar de kustbiotopen vertrokken.

Van de **Kluut** werd een kopulatie waargenomen maar het bleef bij 3 waarnemingen in april. De **Kleine Plevier** was waarschijnlijk wel aangetrokken door het aanvankelijk onbewerkte land achter de hut en in de **Anthony polder** maar de snel opschietende begroeiing verdreef hem naar betere oorden. Een waarneming van twee vogels op 29 juni wijst waarschijnlijk reeds op terugtrek.

Zowel het aantal soorten als het aantal waarnemingen als de aantallen waren in mineur. Zo bvb slechts twee waarnemingen van **Goudplevier**, één van het **Witgatje** en één van het **Bokje**, geen **Kemphaan** of **Grutto** (kritische soorten), **Bosruiter** noch **strandlopers**. Op 30 juni werd het water nogmaals opgezet naar + 10 (een absoluut winterpeil) en pas op 27 juli was het weer gezakt naar -20. Het was op het slikstrand dat toen aan de hut ontstond dat nog wat steltlopers konden gezien worden.

De **Watersnip** - kritische soort (!) - is enkel doortrekker en wintergast en dan nog in zeer lage aantallen (max. 9 vogels). Waar is de tijd van de vele tientallen pleisteraars ?

De **Houtsnip** werd tweemaal in december gezien. De **Wulp** uitsluitend in de periode december - maart.

UILEN - SPECHTEN

Van half november tot begin december verbleef een **Ransuil** in het gebied. Van de **Groene Specht** was er ook nog een broedgeval in de **Anthony polder**.

ZANGVOGELS

De meeste soorten deden het goed als broedvogel, zo o.m. bij de riet- en struikbewonende soorten. Ter illustratie zijn de in kaart gebrachte territoria van **Tjiftjaf** en **Kleine Karekiet** bijgevoegd.

Vroeger talrijke 'weidevogelsoorten' als **Veldleeuwerik**, **Graspieper** en **Gele Kwikstaart** werden weinig gezien en slechts in kleine aantallen. Een koppel **Veldleeuwerik** en een koppel **Gele Kwikstaart** broedde in de **Anthony polder**. De **Graspieper** broedde in totaal niet !

De **Oeverwaluw** werd slechts tweemaal gezien, maar **Boeren-**, **Gier-** en **Huiszwaluw** zijn op **Canisvliet** nog regelmatig te zien. Van de **Witte Kwikstaart** waren tot 14 vogels aanwezig in december. Een **Grote Gele Kwikstaart** noteerden we op 2 maart.

Zowel de **Graspieper** als de **Witte Kwikstaart** hadden in december een kleine slaappleats in het riet.

De **Blauwborst** kende vermoedelijk een recordaantal broedgevallen (11) plus een broed geval in de **Anthony polder**.

Op 11 april nog een **Beflijster** terwijl we flinke groepen **Kramsvogels** zagen in oktober en november.

Van de **Snor** slechts één waarneming, maar de **Rietzanger** - vorig jaar nog afwezig - bezette dit jaar 4 territoria. Van de **Kleine Karekiet** werd een recordaantal territoria (59) in kaart gebracht.

Spotvogel en **Fitis** zijn dwaalgasten geworden maar de **Tjiftjaf** zit met 38 territoria vermoedelijk aan het verzadigingspunt binnen de huidige reservaatsgrenzen.

Toeval of niet maar in het **Baardmannetjes**jaar broedde de soort niet in **Canisvliet**.

De **Roek** werd slechts éénmaal waargenomen. **Huisemus** en **Ringmus** waren afwezig als broedvogel en werden steeds minder gezien.

Vinkachtigen waren bepaald talrijk dit jaar. Met name een groep tot maximaal 450 **Sijzen** verbleef in de maanden februari-maart in de Iepen op de **Anthonykade**.

BROEDVOGELLIJST 1997

49 soorten met in totaal 337 paar (reservaat Canisvliet)

Grauwe Gans	1 paar	Roodborst	1 paar
Canadese Gans	2 paar	Blauwborst	11 paar
Bergeend	3 paar	Merel	18 paar
Wilde Eend	18 paar	Zanglijster	5 paar
Slobeend	4 paar	Grote Lijster	2 paar
Tafeleend	2 paar	Rietzanger	4 paar
Kuifeend	1 paar	Bosrietzanger	5 paar
Bruine Kiekendief	1 paar	Kleine Karekiet	59 paar
Patrijs	3 paar	Grasmus	5 paar
Fazant	4 paar	Tuinfluit	10 paar
Waterral	7 paar	Zwartkop	9 paar
Waterhoen	3 paar	Tjiftjaf	38 paar
Meerkoet	12 paar	Staartmees	2 paar
Scholekster	1 paar	Matkop	1 paar
Kievit	3 paar	Pimpelmees	6 paar
Holenduif	3 paar	Koolmees	11 paar
Houtduif	22 paar	Boomkruiper	2 paar
Tortelduif	4 paar	Vlaamse Gaai	1 paar
Koekoek	2 paar	Ekster	3 paar
Groene Specht	1 paar	Zwarte Kraai	3 paar
Grote Bonte Specht	3 paar	Spreeuw	3 paar
Gele Kwikstaart	1 paar	Vink	1 paar
Witte Kwikstaart	2 paar	Groenling	1 paar
Winterkoning	17 paar	Rietgors	7 paar
Heggemus	9 paar		

VOORJAARSFENOLOGIE 1997

Voor geïntereseerden voegen wij hierbij een lijst met alle eerste data van "echte" zomervogels.

Wespendief	26 april
Kleine Plevier	13 april
Groenpootruiter	19 mei
Visdief	8 mei
Tortelduif	1 mei
Koekoek	11 april
Gierzwaluw	5 mei
Oeverzwaluw	5 mei
Boerenzwaluw	5 april
Huiszwaluw	10 mei
Gele Kwikstaart	11 april
Blauwborst	29 maart
Beflijster	11 april
Snor	5 mei
Rietzanger	1 mei
Bosrietzanger	10 mei
Kleine Karekiet	11 april
Spotvogel	23 april
Grasmus	26 april
Tuinfluitier	23 april
Zwartkop	11 april
Tjiftjaf	2 maart
Fitis	13 april

**LIJST VAN WAARGENOMEN SOORTEN IN CANISVLIET (ANTHONYPOLDER
INBEGREPEN) TUSSEN 1 OKTOBER 1996 EN 30 SEPTEMBER 1997**

115 SOORTEN WAARGENOMEN

Dodaars	<i>Tachybaptus ruficollis</i>
Fuut	<i>Podiceps cristatus</i>
Aalscholver	<i>Phalacrocorax carbo</i>
Roerdomp	<i>Botaurus stellaris</i>
Blauwe Reiger	<i>Ardea cinerea</i>
Knobbelzwaan	<i>Cygnus olor</i>
Kleine Zwaan	<i>Cygnus columbianus</i>
Toendrarietgans	<i>Anser fabalis rossicus</i>
Kolgans	<i>Anser albifrons</i>
Grauwe Gans	<i>Anser anser</i>
Canadese Gans	<i>Branta canadensis</i>
Brandgans	<i>Branta leucopsis</i>
Bergeend	<i>Tadorna tadorna</i>
Smient	<i>Anas penelope</i>
Krakeend	<i>Anas strepera</i>
Wintertaling	<i>Anas crecca</i>
Wilde Eend	<i>Anas platyrhynchos</i>
Pijlstaart	<i>Anas acuta</i>
Slobeend	<i>Anas clypeata</i>
Tafeleend	<i>Aythya ferina</i>
Kuifeend	<i>Aythya fuligula</i>
Nonnetje	<i>Mergus albellus</i>
Grote Zaagbek	<i>Mergus merganser</i>
Wespendief	<i>Pernis apivorus</i>
Bruine Kiekendief	<i>Circus aeruginosus</i>
Blauwe Kiekendief	<i>Circus cyaneus</i>
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>
Torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>
Patrijs	<i>Perdix perdix</i>
Fazant	<i>Phasianus colchicus</i>
Waterral	<i>Rallus aquaticus</i>
Waterhoen	<i>Gallinula chloropus</i>
Meerkoet	<i>Fulica atra</i>
Scholekster	<i>Haematopus ostralegus</i>
Kluut	<i>Recurvirostra avosetta</i>
Kleine Plevier	<i>Charadrius dubius</i>
Goudplevier	<i>Pluvialis apricaria</i>
Kievit	<i>Vanellus vanellus</i>
Bokje	<i>Lymnocyptes minimus</i>

Watersnip	<i>Gallinago gallinago</i>
Houtsnip	<i>Scolopax rusticola</i>
Wulp	<i>Numenius arquata</i>
Zwarte Ruiter	<i>Tringa erythropus</i>
Tureluur	<i>Tringa totanus</i>
Groenpootruiter	<i>Tringa nebularia</i>
Witgatje	<i>Tringa ochropus</i>
Oeverloper	<i>Actites hypoleucos</i>
Kokmeeuw	<i>Larus ridibundus</i>
Stormmeeuw	<i>Larus canus</i>
Kleine Mantelmeeuw	<i>Larus fuscus</i>
Zilvermeeuw	<i>Larus argentatus</i>
Visdief	<i>Sterna hirundo</i>
Holenduif	<i>Columba oenas</i>
Houtduif	<i>Columba palumbus</i>
Turkse Tortel	<i>Streptopelia decaocto</i>
Tortelduif	<i>Streptopelia turtur</i>
Koekoek	<i>Cuculus canorus</i>
Ransuil	<i>Asio otus</i>
Gierzwaluw	<i>Apus apus</i>
Groene Specht	<i>Picus viridis</i>
Grote Bonte Specht	<i>Dendrocopos major</i>
Veldleuwerik	<i>Alauda arvensis</i>
Oeverzwaluw	<i>Riparia riparia</i>
Boerenzwaluw	<i>Hirundo rustica</i>
Huiszwaluw	<i>Delichon urbica</i>
Graspieper	<i>Anthus pratensis</i>
Waterpieper	<i>Anthus spinoletta spinoletta</i>
Oeverpieper	<i>Anthus petrosus littoralis</i>
Gele Kwikstaart	<i>Motacilla flava flava</i>
Grote Gele Kwikstaart	<i>Motacilla cinerea</i>
Witte Kwikstaart	<i>Motacilla alba alba</i>
Winterkoning	<i>Troglodytes troglodytes</i>
Heggemus	<i>Prunella modularis</i>
Roodborst	<i>Erithacus rubecula</i>
Blauwborst	<i>Luscinia svecica cyanecula</i>
Tapuit	<i>Oenanthe oenanthe</i>
Beflijster	<i>Turdus torquatus</i>
Merel	<i>Turdus merula</i>
Kramsvogel	<i>Turdus pilaris</i>
Zanglijster	<i>Turdus philomelos</i>
Koperwiek	<i>Turdus iliacus</i>
Grote Lijster	<i>Turdus viscivorus</i>
Snor	<i>Locustella luscinioides</i>
Rietzanger	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>
Bosrietzanger	<i>Acrocephalus palustris</i>

Kleine Karekiet	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>
Spotvogel	<i>Hippolais icterina</i>
Grasmus	<i>Sylvia communis</i>
Tuinfluitier	<i>Sylvia borin</i>
Zwartkop	<i>Sylvia atricapilla</i>
Tjiftjaf	<i>Phylloscopus collybita</i>
Fitis	<i>Phylloscopus trochilus</i>
Goudhaantje	<i>Regulus regulus</i>
Baardmannetje	<i>Panurus biarmicus</i>
Staartmees	<i>Aegathalos caudatus</i>
Matkop	<i>Parus montanus</i>
Pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>
Koolmees	<i>Parus major</i>
Boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>
Vlaamse Gaai	<i>Garrulus glandarius</i>
Ekster	<i>Pica pica</i>
Kauw	<i>Corvus monedula</i>
Roek	<i>Corvus frugilegus</i>
Zwarte Kraai	<i>Corvus corone</i>
Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>
Huisemus	<i>Passer domesticus</i>
Ringmus	<i>Passer montanus</i>
Vink	<i>Fringilla coelebs</i>
Keep	<i>Fringilla montifringilla</i>
Groenling	<i>Carduelis chloris</i>
Putter	<i>Carduelis carduelis</i>
Sijs	<i>Carduelis spinus</i>
Kneu	<i>Carduelis cannabina</i>
Rietgors	<i>Emberiza schoeniclus</i>

TREKVOGELONDERZOEK

Resultaten vroege ochtendtellingen telpost LWVT 502 (Canisvlietbinnenpolder). Veertig vroege ochtendtellingen (van een half uur voor zonsopgang tot twee uur erna) tussen 1 augustus en 15 november.

Aalscholver	31	Graspieper	1596
Blauwe Reiger	3	Boompieper	1
Rietgans	241	Roodkeelpieper	1
Kolgans	64	Oeverpieper	1
Grauwe Gans	228	Gele Kwikstaart	61
Canadese Gans	66	Grote Gele Kwikstaart	1
Bruine Kiekendief	12	Witte Kwikstaart	41
Buizerd	5	Merel	1
Sperwer	5	Zanglijster	5
Havik	1	Grote Lijster	1
Boomvalk	2	Kramsvogel	70
Torenvalk	3	Koperwiek	52
Bontbekplevier	2	Beflijster	1
Goudplevier	155	Paapje	2
Kievit	2102	Heggemus	3
Wulp	14	Kauw	18
Watersnip	13	Roek	8
Tureluur	1	Spreeuw	4516
Witgatje	7	Ringmus	16
Groenpootruiter	2	Vink	313
Kleine Mantelmeeuw	6	Keep	50
Grote Mantelmeeuw	2	Groenling	36
Houtduif	142	Putter	58
Gierzwaluw	1	Sijs	7
Veldleeuwerik	1430	Kneu	208
Boomleeuwerik	13	Kruisbek	8
Oeverzwaluw	1	Geelgors	30
Boerenzwaluw	44	Rietgors	75
Duinpieper	13	Halsbandparkiet	1

ALLERLEI INFORMATIE

Er werden ook zoogdierwaarnemingen verricht. Het Hermelijn werd gezien op 31 oktober en 6 augustus. De dicht gevroren kreek gaf ons de gelegenheid 4 grote legers van de Muskusrat te ontdekken. Op 1 mei zaten er alleen al achter de hut 14 Hazen samen ! Het Konijn en de Mol waren steeds aanwezig.

Dit jaar noteerden wij geen vissterftes maar het water aan de dam was op 17 september van een verdacht blauwe (!) kleur. Begin augustus was er geen 5 cm zichtbaarheid onder water. Nabij de vissteigers was er toen eerder sprake van groene soep dan van water. Toch waren er behoorlijke vangsten o.m. van topzware boerenkarpers.

Indien het enigszins mogelijk is zal de ontwikkeling van de amfibiepoelen gemonitord worden zeker wat betreft de aanwezigheid van amfibieën en vogels.

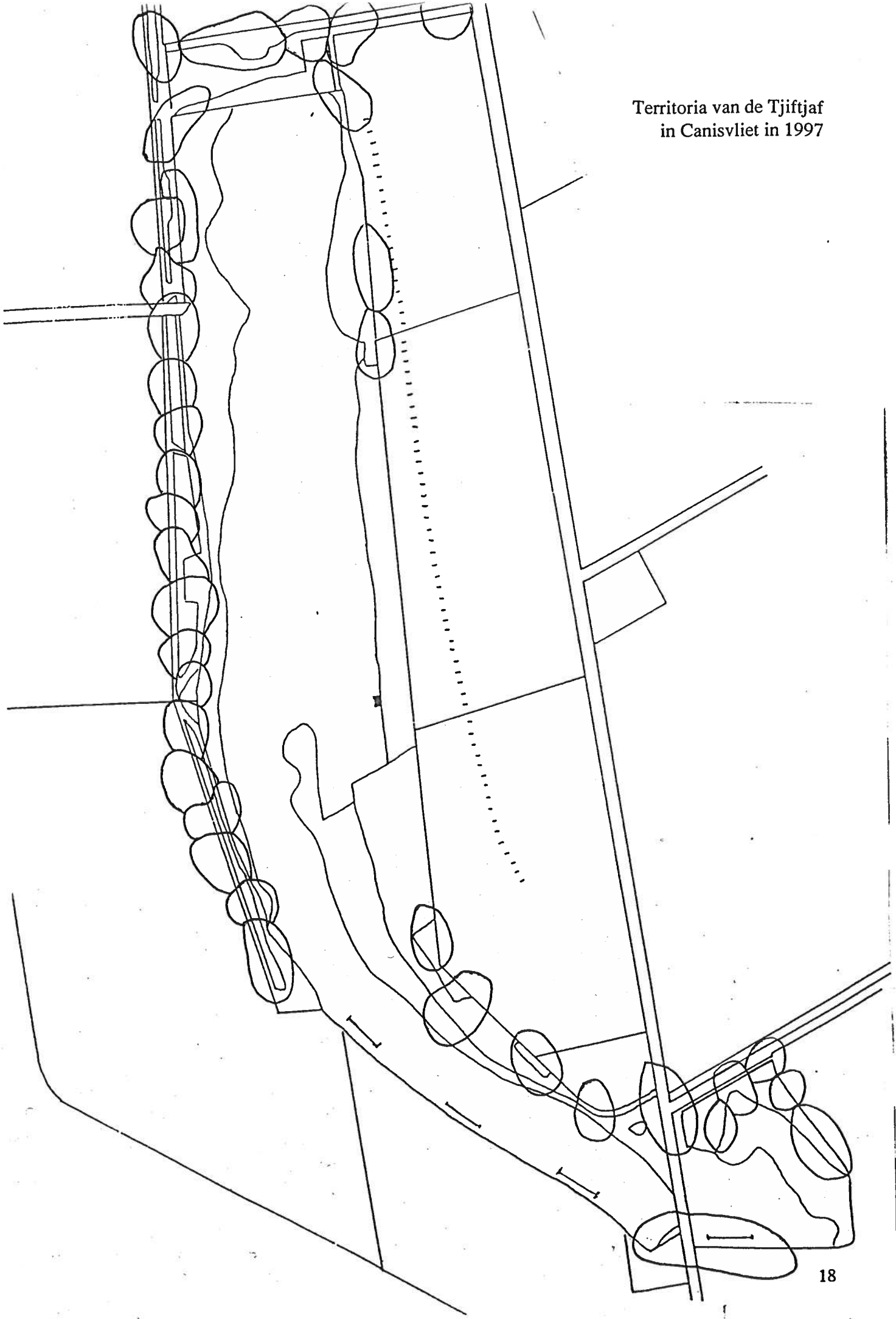
Canisvliet kreeg naar aanleiding van de herinrichting veel aandacht zowel in de geschreven als bij de gesproken en gefilmde pers waarvoor wij zowel de betrokken woordvoerders als de betrokken journalisten bedanken. De herinrichting werd door ons geheel op dia's vastgelegd.

Er werden enkele rondleidingen verzorgd o.m. voor natuurgidsen en met persmensen en beleidsvoerders.

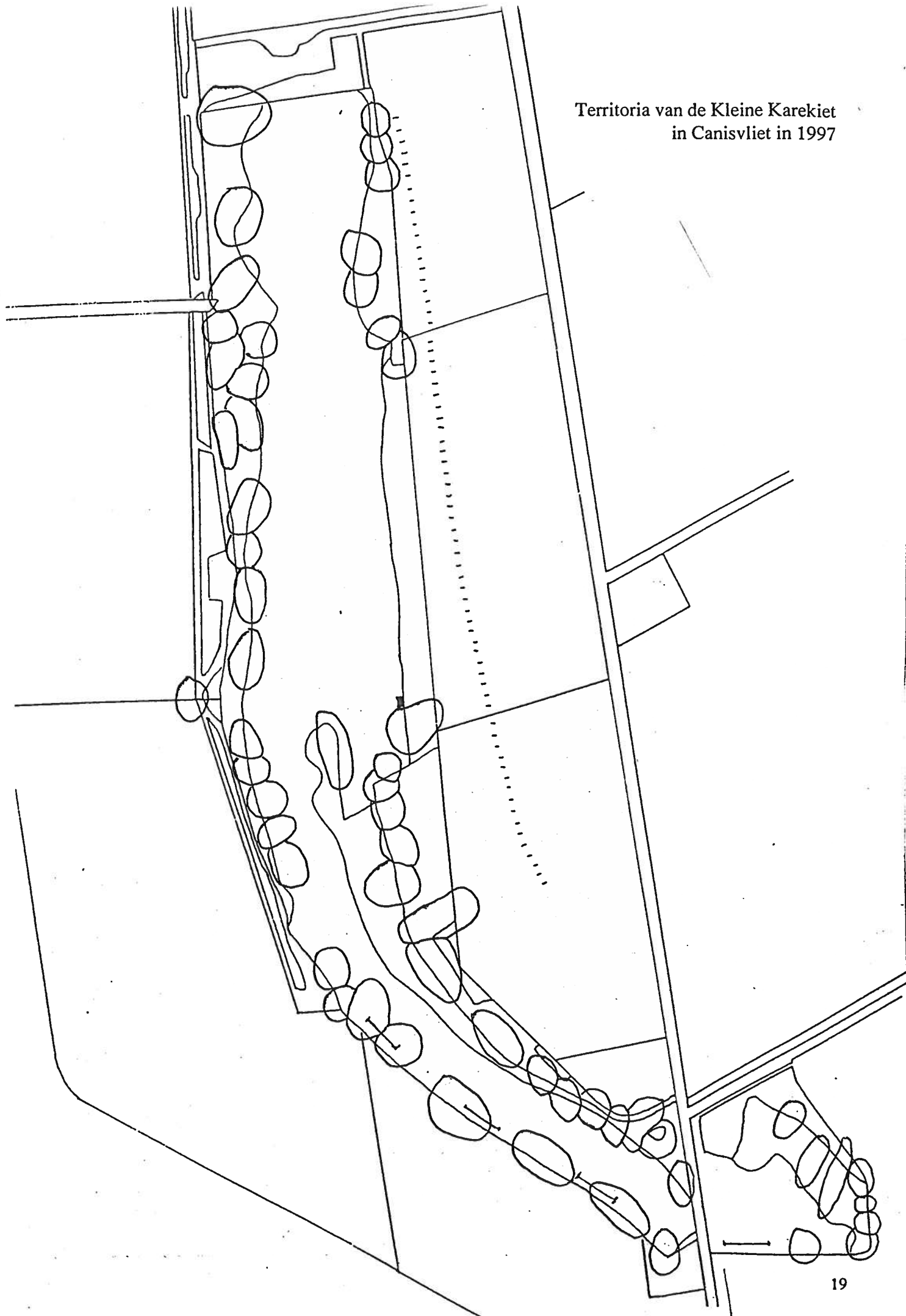
Er kon dit jaar flink geschaatst worden want er verscheen reeds ijs op de kreek vanaf 15 november en het laatste verdween pas rond 8 februari. Jammer dat een beperkt deel van de schaatsers toch nog rommel achterlaat.

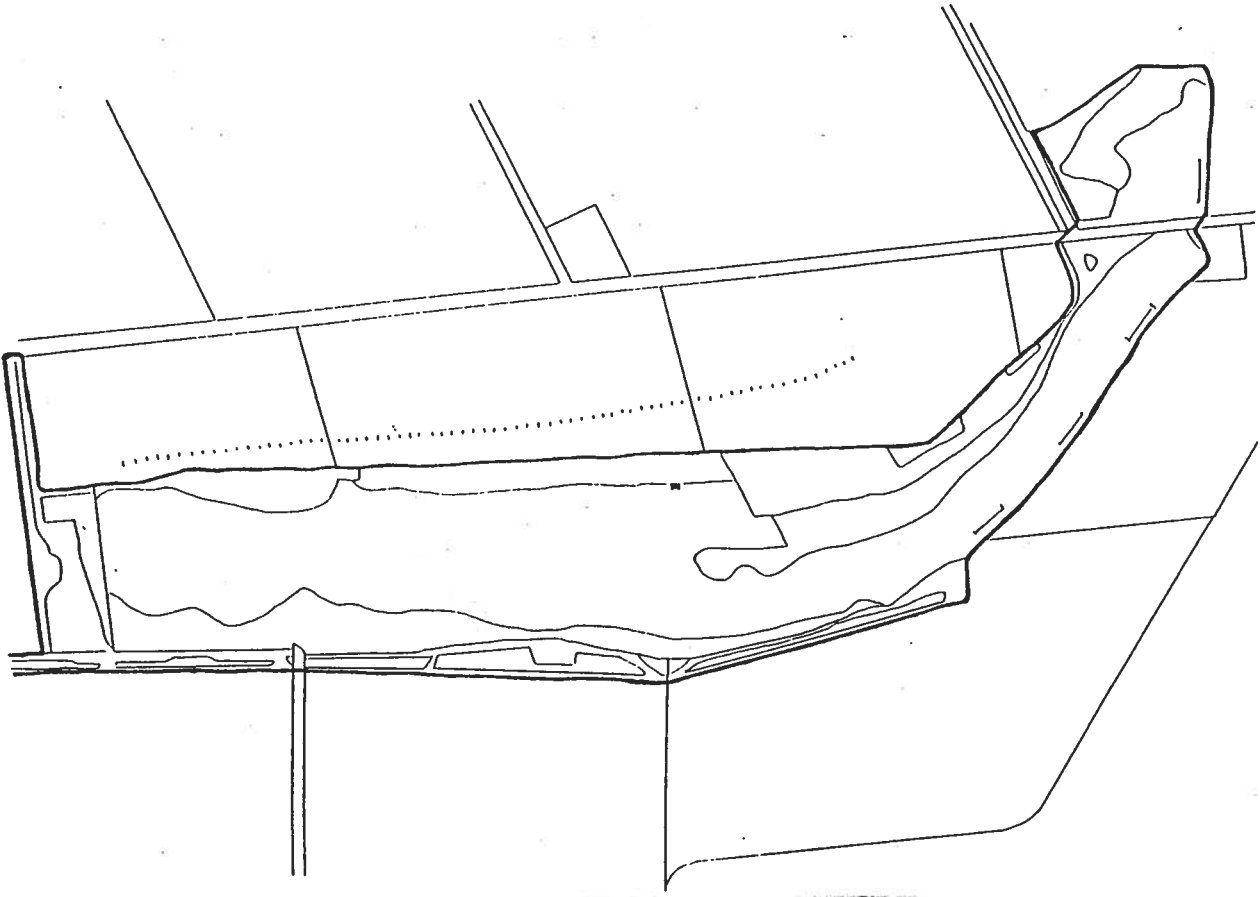
Canisvliet is zeker in trek bij wandelaars, maar helaas nu ook bij mountainbikers ... Sluikstorten was dit jaar omzeggens afwezig en dat mag ook wel eens gezegd worden.

Territoria van de Tjiftjaf
in Canisvliet in 1997

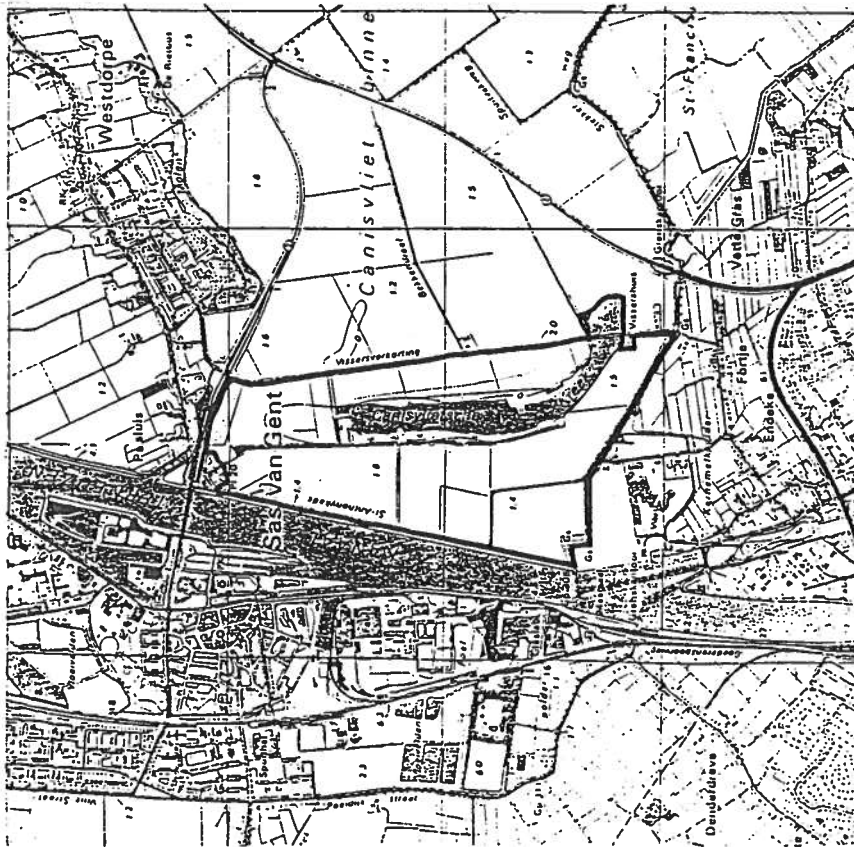

Territoria van de Kleine Karekiet
in Canisvliet in 1997

Het onderzochte gebied Alle Soorten 1997

Het onderzochte gebied Bijzondere Soorten 1997